

КОНТИНУИТЕТ МЕЃУ МИКЕНСКАТА ГРЧКА И КЛАСИЧНОГРЧКАТА АНТРОПΟΝΙΜΙЈА

1. Близу две третини од микенските текстови се лични имиња. Од самиот почеток тие побудуваат жив интерес како со своите јазични особености така и со други податоци, важни за реконструкција на Микенска Грција. Меѓутоа, треба веднаш да се нагласи, дека нивната интерпретација среќава големи тешкотии, главно, поради правописните особености на несовршеното слогово, линеарно В писмо, како и поради отсуството на контекстуална контрола при нивната идентификација. Повеќеструката фонетска вредност на силабичките знаци, речиси, секогаш допушта различно читање, следователно и различна интерпретација на имињата. Но и покрај неадекватноста на линеарното В писмо за предавање грчки зборови, голем број од личните имиња наоѓаат полна паралела во хомерските и класичногрчките имиња, како: *A-pi-me-de* Ἀμφιμήδης, *Pe-ri-ra-wo* *Peri-lāwos* Περίλαος, *Te-o-do-ra* Θεοδώρα и др. (Во микенските документи има и негрчки имиња, но тие сега не се предмет на нашево разгледување).

2. Фондот на сигурно идентифицираните микенски грчки имиња открива категории на лични имиња сродни со оние од класично време, а особено од хомерските епови. Меѓутоа, покрај големите сличности, истакнати се и некои разлики помеѓу микенската грчка и класичногрчката антропонимија. Така, О. Landau¹ наоѓа дека околу една петина од основите со кои се образувани сложените микенски лични имиња во нивниот прв составен дел, не се јавуваат во класичната епоха и обратно: има типови на имиња отсутни во микенскиот, а во класичногрчкиот тие се извонредно чести.

Во својот реферат ќе се запрам, главно, на овие разлики со цел да видиме дали се тие така суштествени што би ѝ давале на микенската антропонимија посебно обележје наспроти класичногрчката, или и покрај нив може да се зборува за континуиран развој на една иста антропонимиска система.

¹ *Mykenisch-griechische Personennamen*, Göteborg 1958, p. 252.

3. По однос на *основиџе* од кои се образувани микенските грчки лични имиња, неоспорно, можат да се очекуваат извесни разлики наспроти класичногрчките. Но сигурно тие не се така бројни како што претполагаат некои микенолози. Ако се анализираат имињата изведени од основи, кои според нив не се јавуваат во помикенско време, ќе се види дека во повеќето случаи идентификацијата не е во ред. Така, се нагласува дека во микенскиот имало сложени лични имиња со префиксот *κατά*, кој не се јавува во вакви состави ни кај Хомер ни во класично време.

Името на еден 'исполичар', корисник на мал дел земја, од Пил *Ka-ta-no* во *Documents*² е идентификувано со *Kat-ānōr*?, реконструирано според *Me-ta-no Met-ānōr* (cf. *Μετάνειρα* *Hom. hymn Dem.* 161 +)³. Со *μετά*, навистина, има образувани лични имиња, но не и со *κατά*, кое би му придало на името негативно значење. *Ka-ta-no* може да се објасни и како *Khart-ānōr*, изведено во првиот дел од *χαρτός* 'радосен, пријатен'. Глаголот *χαίρω* е од семантичкиот круг на *ἡδομαι*, *τέρπομαι*, од кои се образувани бројни лични имиња во сите и.-е. јазици, па и во словенските од типот на *Радослав*, *Радомир*, *Милораг* и др. Од *χαρτός* во класичногрчкиот има примери како *Харто-τέλης*, документиран во Пил, *Δαμό-χαρτος* во Микена, *Εὔ-χαρτος* во Гортин и др.⁴ т.е. на територијата од каде што потекнуваат и микенските плочки.

Landau (o.c.s.v.) ги идентифицира имињата *Ka-ta-wo* од Кнос и *Ka-ta-wa* од Пил со *Kátarwos*, *Katárwās*. Од ортографска гледна точка оваа идентификација наполно одговара, зашто зборот *κάταρτος* 'проклет' се јавува во аркадскиот дијалект. Меѓутоа, од семантичка страна такво име е невозможно. Никој не би си го задржил своето дете со такво име. И овде трба да се бара друга идентификација. Ова име би можело да се доведе во врска со *χαίτη* 'долга коса' и суфиксот *-τος*, одн. *-των*, кој е чест во микенскиот, а по значење близок до *-τεως*. Во класичногрчкиот има придавка *χαίτεως*, јонска форма за *χαίτης*, (Семонид 7, 57), чие значење 'со долга, развезана коса', е блиско до микенското лично име *Ko-ta-we* *Kotāwens*, cf. *κομήεις*. Познато е и митолошкото име *Χαῖ-*

² M. Ventris — J. Chadwick, *Documents in Mycenaean Greek*, Cambridge 1956; 2nd ed. by J. Chadwick 1973 (во понатамошниот текст = *Docs*), p. 551; cf. и T. Milewski, *Der morphologische Bau der zusammengesetzten griech. Personennamen*, *Lingua Posnaniensis* VIII, 1960, pp. 160, 165, 177.

³ A. Heubeck, *Bemerkungen zu einigen griechischen Personennamen auf den Linear B-Tafeln*, *Beiträge zur Namenforschung* VIII, 1957, p. 31.

⁴ F. Bechtel, *Die historischen Personennamen des Griechischen bis zur Kaiserzeit*, Halle, 1917 (понатаму В, *HPN*), pp. 176, 469s. — Освен тоа, не е исклучена можноста за идентификација на ова име и како *Kast-ānōr* (< *kasti* — *ānōr*), а името *Ka-te-u* (KN Dk 1072) би можело да се смета за негова кратка форма *Kasteus*.

⁵ E. Schwyzler, *Dialectarum graecarum exempla epigraphica potiora*, Leipzig 1923, No 654.

τος, син на Ајгипт⁶. Следователно и за *Ka-ta-wo/-wa*, може да се допушти идентификација *Khaitāwos* или *Khaitāwōn* и *Khaitāwās*. Исто така ова име може да се доведе во врска и со γᾱθος, γῆθος 'радост' *Gathāwōn*. Глаголот γῆθεω е со слично значење како и χαίρω. И од оваа основа се образувани сложени и кратки имиња како Γῆθο-κλῆς, Γάθων, Γῆθείς и др. (cf. В., *HPN*, 108; Р.—В., s.v.). Таа се крие веројатно и во името на еден ковач од Пил *Pi-ro-ka-te*, кое е идентифицирано од Neubeck⁷ со *Philo-gāthēs*. Така, идентификацијата и на ова име не пружа доказ за употребата на префиксот *κατά* во микенската антропонимија.

Микенските лични имиња сложени со префикси, наоѓаат, речиси, полна паралела во класичногрчката атропонимија, сп. ἀμφι-: *A-pi-me-de Amphi-mēdēs* и др., ἀντι-: *A-ti-ke-ne-ja Antigeneāi*, дат., ἐν-: *E-ke-ne En-genēs*, ἐπι-: *E-pe-ke-u Ep-eigeus*, μετά: *Me-ta-no/-re Metānōr/-orei*, περι-: *Pe-ri-ra-wo Perilāwos* и многу други. Има само некои дијалектни разлики во категоријата на сложените лични имиња со префикси. Тоа е сосема разбирливо. Микенските лични имиња се, главно, од ахајско потекло, а класичногрчките ни се познати во најголем број од јонско-атичкиот и сосема малу од другите дијалекти. Овде можат да се одбележат микенски лични имиња кои наоѓаат паралели во ахајските грчки дијалекти, а во атичкиот не се јавуваат, на пр. *Pe-re-qo-ni-jo Presg^wonios*, патронимик изведен со суфиксот *-ios* (познат и од ајолскиот) од името *Pe-re-qo-no Presg^wonos*, образувано со префиксот ајол. *πρές*, памфил. *περτί* (< **preti*), ст. инд. *prati*, јон.-ат. *πρός*, Хом. *πρότι*. Аркадо-кипарското *πός* се среќава во микенското лично име *Ro-so-pe-re-i Pos-ophelēhi*. Овде може да се одбележи и варијантата *ὀπί* (покрај *ἐπί*), од која во класичногрчкиот нема сложени лични имиња, иако предлогот *ὀπί* се среќава, cf. *ὀπίσθεν*, а во микенскиот се јавуваат такви, на пр. *O-pi-ri-mi-ni-jo O/Epilimnios*. Тоа исто така се должи на дијалектната база. Меѓутоа *κατά* како префикс во сложени лични имиња не се јавува ни кај Хомер, а ни во дијалектите од класично време. Не е веројатно овој префикс да се употребувал и во микенско време поради неговото несоодветно значење за лични имиња.

Меѓу исчезнатите основи Landau (o.c. 253) го споменува и елементот *-qi-jo, qi-ja*, кој се јавува како втор дел од некои сложени микенски имиња, како *E-ri-qi-jo/ja*, идентифицирано од него со *Eri-tio*, од глаголската основа **-q^wei*, **-q^woi*. Меѓутоа, овој елемент може полесно да се објасни со именката *βίος* (**-g^wei*) 'живот', од која се образувани имиња и во другите и.-е. јазици, а во класичногрчкиот се доста чести, сп. на пр. Δεινός-βίος, Εὖ-βίος, Πολύ-βίος, Βι-ούτος и т.н. Следователно и *E-ri-qi-jo/ja* можат

⁶ Cf. Apld. 2, 1.5; Pape-Benseler, *Griechische Eigennamen*, s.v. (понатаму Р.—В.)

⁷ *Praegraeca*, Erlangen 1961, p. 46.

да се идентифицираат со *Eri-bios*, *Eri-bia*, како што предложи В. Георгиев уште во 1955⁸. Од оваа основа се изведени и други, микенски лични имиња, на пр. *Zowo Zōwos* (cf. Ζωφό-θεμις, Ζω-αγώρας) *Zo-wi-jo Zōwios* (cf. Ζώης Ζωίλος)⁹. Кон овие, сега може да се додаде и краткото име од Теба *Qi-wo Gwiwōn*, Βίων 'Живко' (cf. *Docs*² 577).

Има и други примери кои можат да се објаснат на ваков начин, а не од изгубени основи кои се невозможни. Landau ја наоѓа основата *ōro-*, од која во класичногрчкиот нема изведени лични имиња. Неа ја открива во *O-ro-qa*, идентифицирано од него со *Horo-pan?* и *Pa-to-ro Pant-horos?* Првото, *meḡutoa*, може да биде предгрчко име на -βάζ, -αντος (тип Κορύβας), а второто е поскоро Πάτρων¹⁰.

4. Полните грчки имиња не се образуваат од секој збор, а од еден ограничен фонд на основи со еуфемично значење: добар, силен, славен, здрав и сл. Некои од нив доаѓаат само во почетокот, други на крајот, а едни, особено во класичногрчкиот, можат да се јават и како прв и како втор дел од полните имиња, на пр. 'Ανδρό-πειθος : Πείθ-ανδρος, 'Εργό-φίλος : Φιλοῦργος. Најголема фреквентност од ваков вид во грчката антропонимија покажува основата *kléos* 'слава' (со преку 300 примери од различни имиња), а потоа следат сложените имиња со *ἥππος*. Во антропонимијата е одразен целокупниот (економски, политички, културен и религиозен) живот на еден народ. И појавата на лични имиња образувани со зборот за коњ има своја економска и културно-политичка позадина во Грција.

Микенските, како и класичногрчките имиња, исто така се образувани од основи што означуваат: сила, снага, слава, светлост, понаш, храброст, род и т.н., на пр. ἀλκή, ἀνήρ, ἄνθος, ἀρετή, ἀστός, γένος, δῆμος, *Fis*, κῆδος, κλέφος, λαός, μάχη, μένος, νοῦς, πόλεμος и т.н., придавки и адверби ἐτεός, εὐς, θρασύς, καλός, πολύς, τῆλε-, φίλος 'мил на боговите и на луѓето', глаголи што означуваат владеење, господство, заштита, како: ἄγω, ἀλέξω, ἄρχω, αἰνέω, αἶθω, ἔχω, μέδω, νέομαι, τέρπω, φέρω, и др., префикси, особено за потсилување, како: ἀμφί, ἀρι-, ἐρι-, ἐπί, περί, μετά и т.н.

Основата *kléfos* во микенскиот е релативно добро застапена. Има 9 примери, од кои 6 напoлно сигурни: 'Ετεφοκλεφέιος, патронимик од 'Ετεοκλῆς 'Истислав', 'Ερι-κλέφης, 'Αρμο-κλέφης, Δα]-μοκλέφει *Kheiro-klewehos* (ген. *Ke-ro-ke-re-we-o*), Ναυσικλέφης, како и краткото име *kléfas* (*Ke-re-wa*). *Meḡutoa*, сложени имиња со *ἥππος* овде не се јавуваат, макар што апелативот *i-qo hikk^wos* 'коњ' е документиран и потврден со јасна идеограма

⁸ *Словарь крипто-микенских нациисей*, София 1955, т. v.

⁹ Cf. O. Masson, *BzNF* VIII, 1957, pp. 161—167; Fick, A. — Bechtel F., *Die griechischen Personennamen nach ihrer Bildung...*, Göttingen 1894 p. 133s.

¹⁰ P. Hr. Ilievski, *Illyrian Personal Names in the Mycenaean-Greek Onomasticon?* *Živa Antika* XXV, 1975, p. 416.

на коњска глава (*105)¹¹. Микенците се служеле со коњи. Во плочките пишувани со линеарно В писмо се спомнуваат бројни колесници, влечени од коњи, судејќи по називот *i-qi-ja hikk^wiā*, супстантивизирана прилавка како елиптичен израз за *wo-ka wokhā* 'кола' (сп. KN Sc 103, каде што по личното име *Ki-ra₂-i-jo Kil-laios* или *Kirraios* следат идеограмите за панцир *162, колесница *i-qi-ja* *240 и коњ, одн. коњска глава *105). Се спомнуваат и колари-возачи *a-ni-o-ko hāiokhos*, сп. ἡνίοχος. Имале и заштитница на коњите, *Potnia Hikk^weia (I-qe-ja)*, што укажува дека колите и коњите за влечење играле голема улога во микенскиот свет. Сложенката-апелатив *i-ro-ro-qa-i-qe* (PY 70, 10) *hipporhorg^woihi* (со дисимилација на лабиозеларот *q^w*, одн. *kk^w* во *p*), покажува дека во микенскиот можеле да се образуваат и сложени лични имиња со ἵππος. Меѓутоа, такви имиња сложени со овој збор не се јазуваат. Има само едно кратко име од оваа основа *I-qa-ro* (KN Xd 7535), кое може со полна веројатност да се идентифицира со *Hikk^walos* Ἴππαλος¹², образувано на ист начин како Μίχχαλος, Σίμαλος, Πύρφαλος и др. Исто така се јавува и едно кратко име со даминутивскиот суфикс -ισκος *Po-ri-ko* (PY Cn 328, 11) *Poliskos* (или *Polikhos*), изведено од *ro-ro* πῶλος 'ждребе'.

Паѓа в очи отсуството на сложени микенски имиња и со основите: -βοῦλος, -δίκος, -νίκος, -σθένος, -φίλος (како втор составен дел). Спонтано се наметнува прашањето на што се должи ова отсуство.

а. Наместо со ἵππος во микенскиот наоѓаме сложени имиња со βοῦς 'бик, вол', на пр. *Qo-u-qa-ta G^wouq^wotās*, *Ta-ti-qa-we-u Stati-g^woweus*, *Qo-wa-ke-se-u G^wowaxeus*, *Qo-u-ko-ro-jo*, ген. *G^wouq^wo-loio*, покрај апелативот *qo-o g^wons*, ак. пл., декорацијата *qo-u-ka-ra-o-re* инстр. сигн. *g^woukaraorē* 'со биковска глава' и др. И кај Хомер се јазуваат сложени лични имиња со βοῦς: 'Περí-βοια, Πόλυ-βος, краткото име Βουχολίων, епитетот на Хера βοῶπις и бројните имиња на места Βουπράσιον, Εὐ-βοια, Μελί-βοια, Περí-βοια и др. Меѓутоа во класично време сложениите имиња со βοῦς, особено во Атика, се вистинска реткост, сп. Βού-θηρος, Βουκάττης Βούσελος¹³ веројатно странец. Кратките имиња Βοῖδας, Βοῖσκος, исто така се на странци во Атика¹⁴. Само во селскосто-

¹¹ Cf. J. Chadwick, *The Knossos horse and foal tablet* (Ca 895), Bull. London Inst. Class. Studies, No 2, 1955, p. 1—3. — H. Mühlestein, Museum Helveticum XII, 1955, p. 127, сепак во *Ra-wi-za* допушта идентификација *Law-ikk^wios*, која е малу веројатна, cf. M. Lejeune, Minos VI, 1960, p. 116.

¹² Docs² p. 548.

¹³ J. Kirchner, *Prosopographia Attica*, Berlin 1901—1903, s.v.; J. Davies, *Athenian Propertied Families 600—300 B.C.*, Oxford 1971, p. 654. дава преглед на фамилијата од Βούσελος. Од табелата јасно се гледа дека низен од неговите потомци нема име кое да содржи било каков елемент од низниот пра/родител, каков што бил обичајот кај Грците. Веројатно Βούσελος бил доселен во Атина од друго место.

¹⁴ Cf. Fick—Bechtel, o.c. p. 14; Helen Pope, *Foreigners in Attic Inscriptions*, Philadelphia, PA, p. 1974, 52.

пански региони, како што е Тесалија, волот можел да биде идеал, како коњот во Еретрија, подоцна и во Атика. Таму можеле да се јават имиња сложени со βοῦς, сп. Βουκλειδης, Κλεόβοια (двете од Тесалија), Βουκόλος, Βουκολίων (од Еретрија)¹⁵. Во микенско време *zoloii* (*bikoii*) е омилено животно. Во плочките се среќаваат имиња на волови, како кај Хомер — на коњи (*Ai-wo-ro* Αἰωλος, *Ro-da-ko* Ρόδαργος). Од фреските на кноскиот дворец, како и од други предмети украсени со релјефи, се гледа дека за Микенците бикот бил израз на снага и плодност. Волоните служеле за работа (*we-ka-ta wergatai*), а биковите — за забава и натпревар во вештина, храброст и снага, како што се претставени на фрески и релјефи. Фризовите, пак, на Партеон се полни со релјефи на коњи и ретко се јавува по некоја фигура на крава како жртвено животно. Коњот се сметал за аристократски атрибут во класична Атика. Но таква свест не се развила одеднаш. И сложените лични имиња со ἵππος во Грција се воведувани постепено.

Личните имиња од овој тип (со ἵππος) кај Хомер ги носат, главно, Тројанци и нивните сојузници од Мала Азија. Лидија била прочуена со коњогојство. А кај Грците дури и во митологијата се ретки имињата со ἵππος, освен епитетот на Посејдон *Hippios* и некои помали божества, одн. херои од поново време, како Με-νίππη ќерка на Нереј, Ἴππόλυτος син на Тезеј и сл. Во архајскиот период се јавуваат повеќе имиња од овој тип на коринтските вази, како Δαμάσιππος, Κίσιππος, Ἴππαλκιμος и др. По паѓањето на кралството во Атина¹⁶, власта ја презела витешката класа и сосема е разбирливо зошто така голем број сложени имиња со ἵππος се јавуваат во тоа време. Многу од нив се произволни, на пр. Δω-ριππος, Τήλιππος. Еретрија, пак, каде што се одгледувале многу коњи, е особено позната со вакви имиња¹⁷. Во Спарта, иако не се чувале коњи во голем број, тие биле символ на аристократија; коњаниците образувале кралска гарда и бројот на ваквите имиња таму е голем. Планинската Аркадија е позната со магарина¹⁸ и не е чудно зошто овде не се среќаваат сложени имиња со ἵππος. И во Бојотија нема многу вакви имиња, освен меѓу аристократијата.

Сложените имиња со ἵππος се од индоевропско потекло и тие се наследени во грчкиот, како и во други и.-е. јазици, сп. ст. инд. *Aśva-pati-* 'Господар на коњи', *Bṛhad-aśva* 'Што има висок коњ', авест. *Aurvāt-aspa* 'Што има брз коњ', келт. *Epo-meduos* 'Што се воодушевува со коњ' и др¹⁹. Отсуството на сложени имиња со ἵππος во најстарите грчки споменици не значи дека Грците не

¹⁵ B., *HPN* pp. 98, 518

¹⁶ Arist., *Ath. Polit.* 1297 b 16ss.

¹⁷ F. Bechtel, *Das Wort ἵππος in den ereirischen Personennamen*, *Hermes* 35, 1900, 326—331.

¹⁸ Varro, *R. R.* 2, 1.14.

¹⁹ Cf. T. Milewski, o.c., L. P. VII, 1959, p. 218.

наследиле вакви имиња, како што забележи и Anne Thompson во својата дисертација²⁰, но дека тие имиња не биле во така жива употреба додека историските околности не ги направиле значајни, т.е. како символ на богатство и политичка важност. Таа јасно покажа дека имињата со ἵππος се поново образување во времето кога коњите станале важни за општеството. Умножувањето на ваквите имиња и произволните комбинации со различни елементи, често без некое посебно значење, се јавува многу доцна во IV в. пр. н.е., а постарите имиња од овој тип се полнозначни.

По сето ова јасно е зошто во класично време се јавуваат толку многу сложени имиња со ἵππος, а во микенско со βοῦς. Меѓутоа, треба посебно да се нагласи дека начинот на образување на овие сложени имиња е наполно идентичен. *G^{woug}otās* одговара на ἵπλό-βotos, *Statig^{woweus}* на Στάσ-ιππος, *G^{wowaxeus}* — на Ἀγῆσ-ιππος. Разликата во објектот зависи од економските и општествените прилики и од сфаќањата на животот. Во класично време работата со вол во поле, според атинските аристократи, била својствена за робови. Во микенско време, и покрај тесната специјализираност на трудот, се гледа дека секоја фамилија поседувала или на некој друг начин користела земја. Како секое безмонетарно општество и микенското било предимно земјоделско. Земјата се обработувала со волови, кои биле омилен како хранители и идеализирани поради нивната снага, а тоа, неоспорно, нашло одраз и во антропонимијата.

б. Интересно е дека во микенскиот не е откриен ни термин за право, правда, судија, па нема ни лични имиња со -δικος. Можеби тоа се должи на фактот што микенското општество било автократско, *wanax*-от бил, изгледа, врховен судија и ја вршел таа функција според некое обичајно, неписано право. Самиот збор *δίκη* е со многу проблематична етимологија и со широк спектар на значења.

с. Другите основи, чести во класичногрчката, а отсутни во микенската антропонимија, се застапени со синоними: βουλή со μῆδος и ἀγορά, νίκη, νικάω со δαμάζω, σθένος²¹ со, ἀλή а — φίλος како втор составен дел од сложените имиња не се јавува ни кај Хомер, освен во придавските изрази ἀρητ-φίλος, διί-φίλος. Инаку, како прв елемент Φίλο- се среќава кај Хомер во 5, а во микенскиот во преку 20 сложени имиња.

²⁰ Alexandra Anne Thompson, *Studies in Greek Personal Names down to about 400 B.C.*, докторска дисертација одбранета во Cambridge (Англија) во 1979 год. Сметам за пријатна должност и од ова место да ѝ искажам благодарност на авторката што ми дозволи да ја прочитам нејзината дисертација пред да биде објавена.

²¹ C. J. Ruijgh, *Études sur la grammaire et le vocabulaire du grec mycénien*, Amsterdam 1967, p. 159. сепак открива еден хипокористик од оваа основа во *Ra-wo-ti-jo* (KN Ce 61, 2); Vc 203), идентифицирано од него како *Lawosthios*, скратено од *Lawosthenēs*. Такви објасненија можат да се дадат и за други имиња, но тие не се сигурни.

5. Начиной на образување на сложените лични имиња во микенскиот е, речиси, ист како и во класичногрчката епоха. Разлики се забележуваат во спојувачкиот вокал меѓу составните делови. Вокалите *-o-*, *-e-*, *-i-* во микенскиот се, главно, од основите или од некои падежни форми на првиот дел. Кога првиот елемент е глаголка основа, таа завршува на *-e-*. Вториот елемент, пак, на сложенката и кај именските и кај глаголските основи, како и во класичногрчкиот, добива тематски вокал *-o-*²², доколку името не е образувано со некој посебен суфикс. Така, имаме сложенки со спојлив вокал *-o-*: *Ra-wo-do-ko* Λαῦδ-δοκος, *Ra-wo-pa-qo*, Λαβό-φορβος, *Pi-ro-we-ko* Φιλό-Φεργος, *Pi-ro-te-ko-to* Φιλο-τέκτων, — со *-e-*: *A-ke-ra-wo*, Ἀρχέ-λαφος, *E-ke-me-de* Ἐχε-μήδης, *Ne-e-ra-wo* Νεζέ-λαφος, со *-i-*: *A-ti-ke-ne-ja*, Ἀντι-γένεια, *A-re-i-me-ne* Arei-menēs, *Ma-na-si-we-ko* Μνησί-εργας, (тип. τερψί-μβροτος), *Na-u-si-ke-re-we* Ναυσι-κλέφης и др.

Сврзувачкиот вокал *e*, *i*, *o* во класичногрчките сложени имиња, може да варира кај една иста глаголка основа, на пр.: Ἀρχε-, Ἀρχι-, Ἀρχο-, Ἰσχε-, Ἰσχι-, Ἰσχο-, Κρατε-, Κρατι-, Κρατο-, Μενε-, Μενι-, Μено-, Τηλε-, Τηλι-, Τηλο-, Χαιρε-, Χαιρι-, Χαίρο- и др. Во микенскиот има само два примера на алтернирање *-e-* со *-i-* во *A-ke-wa-ta* (PY Јн 431, 17), *A-ki-wa-ta* (KN As 1516, 6; B 801, 3). *Arkhe/i-wastas*, и *Ai-ke-wa-to* (KN Db 1295 +), *Ai-ki-wa-to* (KN Uf 987) *Aig(e)iwastos*²³, но бидејќи алтернирањето на *e* со *i* во микенскиот е честа појава и во коренот на поедини зборови, озие примери не можат да служат како доказ дека тематскиот вокал од првиот елемент на сложените имиња можел да варира како во класичногрчкиот. Во микенскиот се пазат тематските вокали од првиот составен елемент, доколку тој не е елидиран пред почетниот вокал од вториот елемент, како: *Ka-wa-do-ro* Kalw-andros, *Pi-ra-ka-wo* Phil-akhaiwos, *Po-da-ko* Pod-argos, *Po-so-ra-ko* Psol-arkhos и др. Во *Re-u-ko-ro-o-pi-ru* *Leukro-ophrus* се смета дека вокалот не е елидиран, но М. Д. Петрушевски тука открива три елемента: *Λευκο-χρώ(σ)-όφρου²⁴.

Во класичногрчкиот а-основите во првиот дел од сложените имиња можат да имаат тематски вокал *-o-*, на пр. Βοῦλη-κλής: Βοῦλό-θεμις, Μαχά-πολις: Μαχό-βουλος, Νικα/ο-γένης и др.²⁵ Во

²² Оваа особеност се забележува и во други и.-е. јазици, сп. E. Risch, *Wortbildung der homerischen Sprache*³, Berlin 1974, p. 227.

²³ Такво алтернирање би можело да се допушти и во краткото име *A-ki-re-u* (KN Vc 106) Ἀχιλ(λ)εύς *A-ke-re-u* (PY Cn 441,2,3), доколку вториот пример е сигурен и, можеби, во *E-ki-jo*, скратено од Ἐχέ-λαος.

²⁴ *Les désignations de couleur en grec mycénien*, Atti e memorie del 1° congresso internaz. di micenologia II, Roma 1963, p. 682.

²⁵ За оваа промена можел да придонесе вториот составен дел од сложенките, каде што од најстаро времe сите основи можеле да добијат тематски вокал *-o-* не само во грчкиот, туку и во други и.-е. јазици, сп. ст. инд. *anudrá* 'безводен', гр. μέλαν-υδρος, ἄγαννυρος, ἐρί-ηρος и др. Одовде тематскиот вокал *-o-* можел лесно да премине и во првиот составен дел од а-основи. Оваа можност, меѓутоа, не го исклучува и дјелството на аналогјата од о-основите кои се употребуваат многу често како прв дел од сложенките.

микенскиот вакви промени не се јавуваат. Забележително е дека и во херојските имиња α -основите не го менуваат тематскиот вокал во $-o$ -. Кај Хомер има ретки случаи на вакви промени само кај апелативите, на пр. $\acute{\alpha}\lambda\omicron\text{-}\tau\acute{o}\mu\omicron\varsigma$ ²⁶, но во личните имиња и кај него нема вакви примери.

По однос на начинот како се образувани сложенките, од горното јасно се гледа дека има голема сличност меѓу микенските и херојските грчки имиња, додека механизмот на сложените имиња во класичногрчкиот е многу поразвиен. Овие разлики во начинот на образувањето на сложените двоосновни имиња, меѓутоа, претставуваат само *различни степенени во нивниот историски развој*. Тие не само што не ја разделуваат микенската од класичногрчката антропонија, туку уште потесно ја поврзуваат генетски и структурално преку херојските и митолошките грчки имиња.

6. Она што најмногу изненадува при споредбата на микенските со класичногрчките имиња е фактот што во микенскиот има несразмерно помалу полни имиња наспроти кратките. Во класичногрчкиот имињата се претежно сложени, двоосновни. Кај Хомер бројот на сложените имиња изнесува околу 40%, а во микенскиот тие одвај достигнуваат до 30%. Само по себе се наметнува прашањето на што може да се должи тоа.

Верно е дека во сите индоевропски јазици, со исклучок на италските, има стари сложени имиња, но тоа не значи дека сложенитиот тип на лични имиња првобитно бил единствен. Многу неиндоевропски јазици исто така имаат и сложени и кратки имиња. Во секое време покрај сложените имало и кратки, едноосновни имиња кои биле образувани така независно од сложените²⁷. Исто така познат факт е дека од секогаш можеле да се образуваат хипокористички од полните имиња, а по време да се изгуби врската помеѓу нив, и кратките да се сметаат за самостојни реални имиња. Има историски личности во Грција познати под две имиња: покрај полното, сложено од две основи, имаат и едно скратено, едноосновно име, како $\text{'}\acute{\alpha}\lambda\epsilon\acute{\xi}\alpha\nu\delta\rho\omicron\varsigma$ и $\text{'}\acute{\alpha}\lambda\epsilon\acute{\xi}\tilde{\alpha}\varsigma$, $\text{'}\acute{\alpha}\mu\upsilon\text{-}\nu\alpha\nu\delta\rho\omicron\varsigma$ и $\text{'}\acute{\alpha}\mu\upsilon\nu\tilde{\alpha}\varsigma$, $\text{Ze}\acute{\upsilon}\xi\text{-}\iota\pi\pi\omicron\varsigma$ и $\text{Ze}\acute{\upsilon}\xi\tilde{\iota}\varsigma$, $\text{K}\lambda\epsilon\omicron\rho\acute{\epsilon}\nu\eta$ и $\text{K}\lambda\epsilon\omicron\rho\mu\mu\iota\varsigma$ и т.н.²⁸

Вакво скратување, неоспорно, имало и во микенско време. Поважни личности обично се одбележени во плочките со полно име. Со полни имиња понекогаш се одбележени и некои ковачи и овчари. Но најчесто лицата од подолните слоеви се спомнати со кратки имиња. Употребата на кратките имиња во микенскиот можела да биде претпочитана и поради тешкото слогово писмо и материјалот (мека глина), незгоден за пишување,

²⁶ Повеќе примери в. кај E. Risch, о.с. p. 218.

²⁷ Cf. E. Pulgramm, *The Theory of proper names*, Diss. 1946; I. -E personal names, Language 1947, 191–106.

²⁸ Cf. Fick — Bechtel, о.с. p. 35.

²⁹ P. Hr. Ilievski, Acta Mycenaea II, Salamanca 1972, pl. 276, 288.

7. Најголемиот број на кратките имиња се *хипокористици*, скратени од двоосновни имиња како *Pe-ri-to* Πέριτος, од *Pe-ri-me-de* Πери-μήδης, *E-ke-ro* *Ekhelos*? од 'Εχέ-λαος и сл. Има и образувања од една основа по аналогија на скратените од двоосновни имиња. Меѓу нив има голем број *прекари*, кои обично означуваат физичка или душевна диспропорција на лицата: *Pa-ku-ro*, *Pakhullos*²⁹, *Mi-ka-ri-jo* Μικχαλίων и др. Исто така има многу (околу стотина) и етници, употребени како лични имиња: *A-si-wi-jo* *Aswios* 'Азиец', *A-ra-je-u* *Alphaeus* 'Алфеец', *Au-to-te-qa-jo* Αὐτοθηβαῖος и многу други.

Во микенскиот можат да се очекуваат повеќе прекари и етници поради следниве причини. Заедно со Грците живееле и луѓе од предгрчкото население, чии имиња веројатно им биле тешки за запишување на грчките писари и изгледа ги менувале или со етници според потеклото, или со прекари според различните белези на лицата: *Ka-sa-to* *Ξάνθος* *Ko-so-u-to* *Ξοῦθος* 'Лиско', *E-ru-to-ro* 'Ερυθρος 'Црвенко' и др.

Хипокористиците се скратени форми или од двете основи на името со посебен суфикс, на пр. *Po-ro-u-te-u* Πλουτεύς од Πλού-ταρχος, или се зема само една од двете основи: *Po-ro-u-to* Πλοῦτος. Интерпретацијата на хипокористиците и во класичногрчкиот е отежната поради фактот што од едни полни имиња можат да се образуваат по неколку кратки, како и кај нас: *Мир* *о* *с* *л* *а* *в* може да се скрати во *Мир* *е*, *Мил* *е*, *Мир* *че*, *Мир* *ко* и обратно: повеќе полни имиња можат да имаат едно исто кратко, како *Драго* од *Драгу* *тин*, *Драго* *с* *л* *а* *в*, *Драго* *м* *и* *р*, *Ми* *о* *д* *р* *а* *г* и сл. Во грчкиот еден консонант од кратките имиња може да означува повеќе различни основи, на пр. -λ-: -λαος, -λοχος, -лу-κος, сп. 'Εχελος = 'Εχέ-λαος, 'Αντίλας = 'Αντί-λοχος, Δηίλλεος = Δηί-луκος, π: -πατρος, πόλεμος, -πομπος, сп. 'Αντίπας = 'Αντίπατρος, Θαρύπας = Θαρυ-πόλεμος, Θιόπας = Θεό-πομπος. Интерпретацијата, пак, на микенските хипокористици е уште повеќе отежната поради несовершениот правопис, кој не ги бележи сите консонанти.

Во класичногрчкиот има, речиси, редовно удвојување на консонантот кај хипокористиците, скратени од двоосновни состави, сп. Πέριλλος од Πέρι-λαος, Πόλλις од Εὔ-πολις. Тоа удвојување во микенскиот грчки не може да се види поради писмото кое не бележи геминати.

8. Во микенскиот понекогаш се употребуваат чисти апелативи или придавки за лично име исто како и во класичногрчкиот, на пр. *E-ki-no* 'Εχινος 'Морски еж', *Ka-ra-u-ko* Γλαῦκος 'Светлан', но најчесто едноосновните имиња се образувани со суфикси, познати и од класичногрчкиот -ας, -алос, -арос, -φος, -ивос, -μενος, -(α)ῶν, τας и др. Само по однос на суфиксот -eus има знатни разлики. Во класичногрчкиот тој е редок, се смета за специфичност на епскиот јазик, сп. 'Αχιλλεύς, 'Οδυσσεύς, 'Θησεύς. Во микенскиот

тој се одликува со извонредна фреквентност. Кај Хомер *-eus* се јавува во 60 лични имиња и дваесеттина апелативи, вкупно околу 80. А во микенскиот, на далеку поограничен материјал, овој суфикс е документиран во трипати повеќе примери отколку кај Хомер. Во најголем број случаи со него се образувани лични имиња, потоа етници и занимања, понекогаш употребени со функција на лично име, *Ta-mi-je-u Tamieus*, *Ke-ra-me-ja*, женски род од *ke-ra-me-u* *κεραμεύς* и др.

Очигледно, и со оваа црта микенските имиња се тесно поврзани со херијските и хомерските. Според Debrunner³⁰ секоја епоха има свои посебни суфикси за образување зборови и имиња. Во микенскиот можеле да бидат поактивни суфиксите *-eus*, *-awon*, но забележително е дека истите со помала или поголема фреквентност се среќаваат кај Хомер, па и подоцна во класичногрчкиот.

9. Нема сомневање дека микенската и класичногрчката антропонимија претставуваат една хомогена целина со подолг историски развој. Како што одбележивме, најмногу заеднички особености микенските имиња имаат со херојските, кои претставуваат посредна алка меѓу микенските и класичногрчките. Има микенски имиња, особено кратки, кои не се среќаваат меѓу класичногрчките историски имиња, а наоѓаат полни паралели во херојските и митолошките, како *Ta-ta-ro Tantalos*, *Tu-da-ra Tundaras* и др. Но има и такви имиња чиј континуитет може да се следи не само до класичната епоха, туку и до денес.

Во триесеттите години од нашиов век F. Sommer³¹ прокламира дека личното име *Alexandros* било грцизирана форма од хетитското *Alakšanduš*, документирано во времето на хетитскиот крал Muwattallis (1325—1305 пр. н.е.). Тој смета дека малоазискиот елемент *-andus* од ова име бил заменет со грчкото *-ανδρος*, истакнувајќи дека овој елемент бил редок пред V век, а во хомерските епови имињата со *-ανδρος* речиси исклучиво ги имаат Тројанци и нивните сојузници. Szemerényi³² прв укажа со *Ke-sa-da-ro/-ra Késsaνδρος/-ανδρας* дека овој тип имиња бил познат во микенскиот. Потоа (1960) во Микена беше најдена плочката V 695, каде што е прочитано и името *A-re-ka-sa-da-ra Alexandra*, женски пандан од *Ἀλέξανδρος*, кое јасно покажа дека ова е грчко име и дека хетитската форма *Alakšanduš* е всушност позајмена од грчкиот, а не обратно, ако воопшто станува збор за исто име.

Се истакнува дека во микенскиот имало малу теоними. Навистина, нивниот број наспроти класичногрчките имиња од ваков

³⁰ A. Debrunner, *Griechische Wortbildungslehre*, Heidelberg 1917, p. 10.

³¹ *Die Ahhiyawā-Urkunden*, ABAW Phil.-hist. Abt. NF 6 1932, München 1932, p. 36b; Indogerm. Forschungen LV, 1937, p. 187 s.

³² *The Greek Nouns in -eus* MNHMHΣ XAPIN P. Kretschmer II, Wien 1957, p. 173, n. 44; cf. J. Harmatta, *Ahhiyawā Names — Mycenaean Names*, Atti e memorie del 1° congr. internaz. di micenologia I, Roma 1968, p. 402s.

вид е знатно помал, но такви неоспорно има, сп. на пр. образувања со "Αρης: *A-re-i-me-ne Areimenēs*, *A-re-i-jo Arēios*, *A-pi-ja-re-Amphiarēs*, ако е комплетен зборот, или *Amphiareus*, *E-u-wa-re Euarēs* (Εὐ-ήρης) и др. Едно од најјасните е *Te-o-do-ra Θεοδώρα*, кое заедно со *Alexandra* е интернационално и многу фреквентно име и денес.

Покрај овие две антропонимски континуанти од микенско време, можат да се приведат уште многу други кои во малу изменета фонетска форма се употребуваат и денес во грчкиот и другите балкански јазици. Во византискиот и новогрчкиот има бројни имиња образувани со исти елементи како и микенските лични имиња: ἄλκῃ, ἀνὴρ, ἄνθος, δῆμος, κόσμος, στρατός, χάρις и др., а христијанските имиња изведени од тие основи се преземени како во словенските, така и во други европски јазици.

*

10. Од изложеното можеме да го констатираме следново: Меѓу микенскиот и класичногрчкиот систем на лични имиња има голема сличност. На прв поглед тие изгледаат дури идентични. Сепак, една подробна анализа на микенските лични имиња во споредба со класичногрчките открива извесни разлики. Видовме дека тие разлики се должат или на различната дијалектна база или на хронолошката оддалеченост меѓу овие два антропонимска система.

Во микенскиот систем доминираат ахајски елементи, а во класично-грчкиот — јонско-атички. Тоа особено јасно се гледа кај имињата сложени со префикси (т. 3). Отсуството на патронимичниот суфикс -δᾱς (-άδης, -ίδης) во микенскиот не значи дека во микенско време немало патронимици. Такви има во голем број, но тие се образуваат со присвојниот суфикс -ιος како во ајолскиот, а -δᾱς е типичен за јонско-атичкиот.

Микенските имиња се поарханчни од класичногрчките. Во класичногрчкиот се познати сите морфолошки категории на лични имиња од микенско време, но има и извесни иновации. Некои типови на лични имиња се развиле подоцна, во помикенско време, за што има историска основа, како што се гледа од имињата образувани со ἵππος и βοῦς. Меѓутоа, начинот на образување на сложенките со овие основи во микенскиот е, речиси, идентичен со класичногрчкиот. Разликата во спојувачкиот вокал кај сложенките исто така може да се објасни со хронолошката оддалеченост на двете епохи. Во микенскиот таква функција врши тематскиот вокал, а во класичногрчкиот има поразвиена степен, та една иста основа како прв дел од сложенка може да завршува на -e-, -i-, -o-. Во тој поглед, сосема природно, микенските лични имиња покажуваат поголема близост со херојските, хомерските лични имиња во начинот на образување како сложенни имиња, така и кратки со некои

суфикси (на пр. *-eus*, *-wōn*) кои во класичногрчкиот немаат така висока фреквентност. Херојските имиња тесно ја поврзуваат микенската со класичногрчката антропонимија, чиј континуитет во извесни случаи може да се следи не само до класичната епоха, туку и до денес.

Скопје.

П. Хр. Илиевски.

SUMMARY

P. Hr. Ilievski: CONTINUITY BETWEEN MYCENAEAN GREEK AND CLASSICAL GREEK ANTHROPONYMY

Along with numerous similarities between Mycenaean Greek and classical Greek personal names, some differences were also pointed out (cf. O. Landau, MGN, 252ff.), both in the stems from which they are derived and in the manner in which they are composed. In his paper, which represents a part of a larger study on Mycenaean personal names, the author examines these differences in order to see whether they are substantial enough to qualify Mycenaean personal names as a separate system, different from that of classical Greek, or whether, regardless of them, we can speak about continuity of one and the same system of personal names.

1. The analysis of the names, derived from stems which according to some Mycenaologists do not appear in post-Mycenaean times, shows that in many cases their identification is not correct. The names in which the prefix *κατά* was discovered, can be interpreted otherwise, e.g.: *Ka-ta-no* as *Khart-ānōr* (from *χαρτός*), instead of *Kat-ānōr*, cf. *Χαρτο-τέλης*, *Δαμό-χαρτος*, *Εὐ-χαρτος*, etc., documented in classical times from Pylos, Mycenae, Gortys. *Ka-ta-no* can also be identified with *Kast-ānōr*, cf. *Po-ru-ka-to Polukastos*, f. *Πολυκάστη*.

Mycenaean personal names compounded with prefixes correspond exactly to classical Greek ones, e.g. with *ἀμφι-* (*A-pi-me-de Amphi-mēdēs*), *ἀντι-* (*A-ti-ke-ne-ja Anti-geneia*), *ἐπι-* (*E-pe-ke-u Ep-eigeus*), *μετα-* (*Me-ta-no Metānōr*), *Περι-* (*Pe-ri-ra-wo Peri-lāwos*), etc. There are only some dialectal differences. While in classical Greek names Attic-Ionic elements prevail, in Mycenaean names there are features which are characteristic for Arcado-Cypriot, cf. *Po-so-pe-re-i Pos-ophelehi*, dat., with the prefix *ποσ-*, corresponding to *προς-* in Attic-Ionic. But *κατά* as a prefix in compound personal names does not appear either in Homer or in the dialect of classical times, and it is not likely that this prefix was used in Mycenaean either, because it would give a negative meaning to the name.

2. The compound personal names in Mycenaean are formed from the same euphemistic stems with the meaning: good, strong, famous, brave, etc. as in classical Greek (e.g. *ἀλκή*, *ἀνὴρ*, *ἀνθος*, *ἀρετή*, *ἦς*, *κλέφος*, *λαός*, *μένος*, etc.). The most frequent stem in classical Greek *κλέφος* appears in several Mycenaean, transparently Greek names, e.g. *E-te-wo-ke-re-we-i-jo*, patronymic of *Ἐτεοκλῆς*, Slav. *Istislav*, *E-ri-ke-re-we* *Ἐρι-κλέφης*, *Ke-re-wa* *Κλέφας*, etc.

However, the compound names with *ἵππος*, which in classical Greek take the second place in frequency, in Mycenaean do not appear, although the appellative for horse (*i-qa hikkʷos*) is documented and the short name *I-qa-ro* can be identified as *Hikkʷalos* (cf. J. Ch., *Docs*² 548). The compound names with the word for horse are of Indo-European origin. The Mycenaean appellative *i-po-po-qa-i-qa hippo-phorgʷoihi qʷe*, with a dissimilated labiovelar *qʷ* (i.e. *kkʷ*) into *p*, shows that compound personal names with *ἵππος* could be formed in Mycenaean, but the absence of this type on the Linear B tablets so far known indicates that names of this type were not common in Mycenaean times. Instead of *ἵππος* in Mycenaean there are compound names formed with *βοῦς* in exactly the same way as classical Greek ones with *ἵππος*, (cf. *Qo-u-qa-ta Gʷougʷotās*: *Ἰππό-βοτος*, *Ta-ti-qa-we-u Stāi-gʷoweus*: *Στάσ-ιππος*, *Qo-wa-ke-se-u Gʷowaxeus*: *Ἀγής-ιππος*).

It is noticeable that in classical times compound names with βοῦς were extremely rare especially in Attica (Βούθηρος, Βοΐδας, Βοΐσκος were very likely names of foreigners). Only in agricultural regions, like Thessaly, the ox was highly esteemed and personal names compounded with βοῦς do appear there, cf. Βου-κλειδης, Βου-κάτης, Κλεόβοια, etc.

On some frescoes in the Knossos palace, as well as on other ornaments and reliefs, one can see that the bull was a symbol of strength and fertility for the Mycenaean; it was used for entertainments and competitions in skill and bravery. The oxen, which on the Linear B tablets have names like those of horses in Homer (cf. *Ai-wo-ro* Αἰωλος, *Po-da-ko* Πόδαργος) were used for work (*we-ka-ta* Φεργάται). Greek compound names with ἵππος were gradually introduced in post-Mycenaean times when historical circumstances caused them, as Anne Thompson demonstrated in her dissertation. The possession of oxen in Mycenaean times represented a symbol of wealth and importance, just as the possession of horses did in classical times. The whole life (economic, political, cultural, religious) is reflected in the personal names of a people.

Some other stems, frequent in classical Greek, are absent in Mycenaean because of the same reasons, or they are represented to some extent with synonyms, e.g. βουλή with μῆδος, νικάω with δαμάζω, σθένος with, ἀλκή, etc.

3. The way of forming compound personal names in Mycenaean is almost the same as in Homer and in classical Greek. Differences appear in the link vowel between the compositional parts. The vowels *e*, *i*, *o* in classical Greek may alternate in one and the same stem, cf. Ἄρχε-, Ἀρχι-, Ἀρχο-, Μενε-, Μενι-, Μενο-, Τηλε-, Τηλι-, Τηλο-, etc. In Mycenaean there are few examples of this kind: *A-ke-wa-ta*: *A-ki-wa-ta* *Arkhestawās*, *Aike-/ki/wa-to* *Aigiwastōs*, but the alternation of *e/i* is a common feature of the Linear B script and these examples can be no proof that the thematic vowel of the first element could alternate as in classical Greek. The thematic vowel is kept in Mycenaean, unless it is elided like in *Ka-wa-do-ro* *Kalwandros*, *Pi-ra-ka-wo* *Philakhaiwos*, etc.

Nominal a-stems used as the first element of compounds in classical Greek may also change the thematic vowel into -o-, cf. Βουλη-κλις : Βουλό-θεμις, Μάχα-πολις : Μάχό-βουλος, etc. But in Mycenaean personal names there is not a single example where the vowel -o- spread to a-stems in the first part of compounds. Regarding the way in which compound personal names are formed, as well as the stems from which they are derived, there is a great similarity between the Mycenaean and the heroic names.

4. On the basis of the material analyzed the author has come to the following conclusions:

a. The differences between Mycenaean Greek and classical Greek personal names are due either to the different dialectal basis or to the chronological distance.

b. Almost all types of Mycenaean Greek personal names occur with greater or less productivity in the Greek of the first millennium B.C., but not the opposite. It is natural that some names used in Mycenaean times should have become obsolete in classical Greek (cf. compound names with βοῦς in Attic), and some new types of personal names, unknown to the Mycenaean, would appear in classical times (e.g. names compounded with ἵππος, -δικος, -βουλος, etc., which had developed later).

c. Some Mycenaean personal names can be followed not only to the classical times, but even down to the present day (cf. *A-re-ka-sa-da-ra*, *Te-o-do-ra*). Other Mycenaean names, absent in classical Greek, have exact parallels in Homeric and mythological names (e.g. *Ta-ta-ro* *Tantalos*, *Tu-da-ra* *Tundarās*).

d. The mechanism of formation of compound names was more developed in classical times than in Mycenaean.

e. The most characteristic peculiarities, archaisms, in which Mycenaean personal names differ from classical Greek ones, are shared with the heroic names.

f. Mycenaean and classical Greek personal names represent two different stages of the development of one and the single system of personal names, in which the heroic names serve as a link between them.